

Kris Van den Branden,
Jan Peter Houtman,
Folkert Kuiken,
Elsbeth van der Laan &
Geert van de Ven:
In de lijn van de leerling

In Stockholm wordt al een aantal jaar een prachtig oorlogsschip uit de zeventiende eeuw tentoongesteld. Het schip is praktisch intact en heeft in zijn bestaan slechts één keer gevaren: 22 minuten. Daarna zonk de Wasa zonder ooit de haven verlaten te hebben. Het heeft een paar eeuwen de doorgang voor schepen ernstig belemmerd, maar tenslotte heeft men het, gebruikmakend van de voortschrijdende techniek, geborgen. Het is een treurig verhaal. Zoals vroeger gebruikelijk, werd tijdens het bouwen de stabiliteitsproef gedaan: vijftig man renden een paar keer van de ene kant van het schip naar de andere. Als het schip goed was, bleef het stabiel liggen. De Wasa dreigde na drie keer rennen al om te slaan. Maar naar goed koopmansgebruik besloot men de proef dan maar niet-valide te verklaren, en de Wasa werd afgebouwd en toch zeewaardig verklaard. Vrolijk werd het schip bij zijn eerste afvaart toegejuicht. Nauwelijks op weg sloeg het om, omdat een paar kanonnen in het ruim heen en weer rolden. In het zicht van de haven verdronk de bemanning in enkele ogenblikken. Een onbruikbaar schip dus, maar drie eeuwen later wel van grote educatieve waarde.

Op twee manieren lijkt het samenstellen van dit themanummer op het bouwen van een zeewaardig schip. In de eerste plaats gaat het natuurlijk om de zeewaardigheid van de leerlingen, zodat zij ook buiten de veilige haven van het onderwijs of de taallessen taal

kunnen gebruiken. Binnen taakgericht onderwijs is dit één van de belangrijkste uitgangspunten.

In de tweede plaats klinkt taakgericht onderwijs als concept ook aardig en schijnbaar stabiel, maar werkt het eigenlijk wel in de praktijk? Is het niet zo, dat als je de praktijk van de klas ingaat, het in het zicht van de faculteit der letteren en algemene onderwijskunde al ten onder gaat?

De belangrijkste vraag bij het samenstellen van dit themanummer was daarom of je leerlingen taken kunt geven die door het uitvoeren van die taken, leiden tot taalleren. En kun je dat zó doen, dat de leerlingen niet eerst alles uit en te na uitgelegd krijgen voor ze op weg kunnen? Maar weer wel zo dat, als er koersverlies of kapseizing dreigt, ze dat gereedschap weten te vinden, danwel in hun handen gedrukt krijgen door medeleerlingen of docent. En zéker zo, dat ze zich niet plotsklaps op een Wasaschip bevinden.

Diverse auteurs hebben in dit themanummer laten zien dat dat kan. Ze hebben de stabiliteitsproef gedaan door zich vragen te stellen als:

- Doe je met taakgericht onderwijs wel recht aan verschillende leerstijlen? Voor sommige leerlingen lijkt het nu eenmaal beter te werken als ze voor het uitvoeren van de taak uitleg en steun krijgen. Juist het expliciteren van kennis vooraf geeft deze leerlingen zelfvertrouwen of doet recht aan hun kennisgerichte leerstijl en kan ze tot betere prestaties brengen.
- Hoe verhoudt taakgericht onderwijs zich tot directe instructie, die toch haar waarde bewezen heeft? Kun je taakgericht onderwijs combineren met het vooraf expliciteren van doelen bijvoorbeeld?
- Taakgericht onderwijs is wezenlijk anders dan het 'traditionele onderwijs'. Zo'n omslag heeft tijd nodig. Maar is die tijd er wel? Na iedere vernieuwing volgt tegenwoordig toch binnen een paar jaar weer een andere?
- De rol van de docent is cruciaal, hij of zij moet veel weten over het taalleerproces. De docent is organisator, heeft de plattegronden in het hoofd van de wateren, weet waar de klippen en Sirenen zich bevinden en weet te

allen tijde waar de EHBO-kist zich bevindt. Kan een docent wel aan al deze vereisten voldoen?

In de verschillende artikelen worden antwoorden op deze vragen gezocht. Die zoektocht is voorlopig nog niet over. En dat is juist het goede en inspirerende aan taakgericht onderwijs. Leerlingen blijven zoeken, want ze zien zich steeds voor nieuwe taken gesteld die ze moeten oplossen. Daardoor leren ze ook.

De 'deskundigen' blijven ook zoeken. Hoe streng in de leer moet je zijn wat betreft de taakgerichte aanpak? Hoe kunnen visies en benaderingen gecombineerd worden, zodat de didactiek verbeterd wordt?

Voor docenten tenslotte blijft de zoektocht ook elke dag bestaan. Steeds opnieuw zullen docenten moeten ontdekken hoe zij die individuele leerlingen bij het uitvoeren van die bepaalde taak het beste kunnen ondersteunen. De docent blijft zich iedere keer weer afvragen wat voor een leerling de beste aanpak is.

In taakgericht onderwijs staat niet langer de leerlijn centraal, met daarin de vooraf uitgedachte plannen. Maar het onderwijs komt in de lijn van de leerling, en dat lijkt ons een goed uitgangspunt.

Over die rol van de docent zijn wij optimistisch gestemd. Met Van Avermaet (1996) en diverse auteurs in dit themanummer denken wij dat wat de leerkracht moet kunnen eigenlijk betrekkelijk eenvoudig is. Hij of zij moet de verknochtheid aan de leerstof kunnen laten gaan en de leerlingen centraal stellen, of ze aan het woord en aan het werk laten.

Literatuur

Van Avermaet, P., 'Een innige omhelzing tussen de les en de wereld daarbuiten. De rol van de leerkracht in taakgericht onderwijs' in: VON-werkgroep NT2, *Taakgericht onderwijs: een onmogelijke taak?* Antwerpen/Deurne, Plantyn, 1996.

AANKONDIGING

Praktijkgericht Taalcongres 'Taal in gebruik'

Zaterdag 31 januari 1998 vindt het vijfde Taalcongres plaats. Deelnemers maken volop kennis met de laatste ontwikkelingen op talengebied en met de nieuwste educatieve producten en diensten.

Het congres zal een manifestatie-achtig karakter hebben. Na de opening van het programma door staatssecretaris Netelenbos vindt het Nationaal Taaldebat plaats. In dit debat discussiëren docenten, beleidsmakers, educatieve uitgevers en afgevaardigden uit het bedrijfsleven over een aantal stellingen. De stellingen hebben betrekking op de doeltaal als voertaal, de positie van de talendocent, leren op afstand en de functie van ICT in het toekomstig taalonderwijs.

Na het debat zullen de eerste Europa-Plus vignetten worden uitgereikt aan scholen die intensief gebruik maken van de doeltaal in het MVT en die zich inzetten voor de internationalisering van het onderwijs.

Na afloop van het debat en de uitreiking kunnen de deelnemers kiezen uit een zestigtal presentaties. Er is een doorlopende informatiemarkt waarin veel uitgevers en organisaties hun producten en diensten voor de onderwijsmarkt presenteren.

Het Taalcongres wordt afgesloten met Ad Vissers Brainsessions, waarbij de deelnemers de indringende rol van de hersenen bij het opnemen van taal ervaren.

Deelname aan het congres kost f 125 (inclusief lunch, en koffie/thee bij aankomst). Voor aanmelding of meer informatie kunt u de Congreskrant aanvragen bij Bureau Taalcongres, postbus 75410, 1070 AK, Amsterdam, tel. 020: 4708769, fax. 020: 675 26 86.